

Küüditatud poola kindral N.-Liidu sun- nitõolaagris kingsepaks

N. Venemaalt pääsenud mobiliseeritud eestlase jutustus

II

Et ka diviiside tootlusolud olid rääbalad, selle kohta võisid teada nähtena järgmise loo. Kord läks tootlusolus mändanema kolm tundi heeringaid. Need vaatas üle diviisi arst ja tunnistas heeringad toiduks täiesti kõlbmatuks. Tehti korraldus heeringad maha matta. Siis aga ütles kord mulle üks diviisi tootlusolus juhtivaid tegelasi: „Mis need mehed käivad katelokkidega seal sool-
augsus?“ Siis selguski, et mehed olid kõik heeringad soolgaugust juba välja korjanud ja toiduks kasutanud.

Diviisi saadeti rindele septembri kuus. Vahepeal toimus mõnede peatus Kolomna, kus varustati lahingukõrvaliseks ning siis jatkus teekond Moskvasse põhjapoolse, Seližarovi jaama. Seal laaditi maha ning algas jalamaes rindele. Esialgselt läks teekond Holmi suunas, kuid hiljem muudeti see ümber ja nüüd liiguti Velikije-Luki alla. Seejuures Kamõšovis moodustatud eesti diviis läks otse Velikije-Luki alla ja Tserbarkul moodustatud diviis Velikije-Lukist lääne poole lüües, mis asus Novo-Skolniki juures.

See jalamatt oli äärmiselt kurnav, sest suur osa varustusest tuli meesetel kanda seljas ning seejuures tootlusolukord oli väga vilets. Alaliselt vabandati toidupuudust hal-
bade transportoludega. Seega tuli korduvalt ette juhuseid, kus jäi päevade viisi leiba saamata ning selle asemel anti seg-ajalt jahu, millest siis võis igamees teha mis tõi soovis või koguni süüa jahu määsma toorelt. Hobused mis langesid üliväsimusest teesärde maha, kasutati toiduks ning õnnelik oli igamees, kes sai surnud hobusest vähegi pehmema tüki. Paljud jäid lihtsalt maha puhkama ja hiljem kui olid jälle koon-
sunud, olid kaotanud diviisi liikumise kohta jäljed. Säärased mahajäetud oli diviisi juhatusel andmetel 1400 mehe ümber.

Novo-Skolniki alla jõudmise jõulueel-
setel päevadel ning otseselt astusid mehed ühekoormist. Kui siis see asjaolu sai staabia teatawaks, tõmmati diviis kohe esilõlilt tagasi ja suunati Velikije-Luki raski, kus käideldi kibedalt heitluses. Seal oli aga sakslaste kuulipildujate sedavõrd tappev, et kaitseks kandsid punaväikesed langenute laibad kaitsevaliks ette. Hooli-
mata sellest oli väljalangemine väga suur. Nähtena võin tuua, et sellest üksusest kus olin, langes kahe päeva jooksul 46 meest surmasaunana. Siis 41 meest. Mina sain haavata oma suurtükiväe müraskiilnast, sest selle tuli oli sedavõrd ebatäpne. Haav osu-
tus kergete, mispärast sidumispunkti anti aadress, kuhu pean minema, et jõuda sani-
taar-rongile.

Sanitaar-rong koosnes kaubavagunite-
st, kus kütteks tarviti tavalisi raudbenge. Kogu rongi kohta oli ainult kaks klasevagnit ja neid kasutati varustuse laona ja sanitaar-
personali mahutamiseks.

Sanitaar-rongiga transportiti meid Mosk-
vasse, kus viibisid haiglas neli kuud. Haig-
lad olid viimseis tühjad ning sanitaarpersonal
tõdga ülekoormatud. Seal tõstisid peami-
seid kaukaasi päritoluga arstid ja õliõpila-
sed ning ka ukrainlased.

Esimestel mail 1943. a. kirjutati mind
jälle haiglast välja ning läkitati tagasi eesti
diviisi, mis asus sel korral Toropetsi juures
metas alla laagri. Sain siia polgulema käsk-
jaks, mis, võimaldas vähe kergetam elu,
kuna teists ei ole ikkagi väga vilets. Tuli
teha alaliselt õppusi ja sooritada kindlus-
töid.

Siis läks mul korda koos ühe kaaslasega
hankida tootlusolust kaeru ja lüpsmei seda
kohust vahetama toidulehteks vastu. Taga-
steel purunes aga vanker ja mu kaaslase
lül vankri juurde vahele, kuna mina läksin
raita tagasi väoesse, et hankida uut vankrit.
Diviisi asukohta jõudes tuli mulle vastu
politruk. See hakkas mind kohe härdama,
et laeb maha. Sattusin sellest vihahooni
ning viiratsin temale hooi pähe, kuna ise
kibutasin edasi. Mind siiski tabati ja anti
tribunaali alla.

Mõni päev hiljem oligi tribunali istung,
kus enda teguvilisi vabandasin sellega, et

olin purujoonud ega mäleta enam midagi
mis tegin. Kuna Nõukogude Liidus arvasta-
takse väga selle asjaolu, kui keegi on
mingi korraldumise sooritanud purjuspäi
ja pealegi jäi politruk, keda löin, ellu, siis
tribunaal võttis arvesse seda, määras mulle
karistuseks kolm aastat vangistust. Hiljem
diviisile oma otsusega muutis selle ühe-
kuuliseks trahviroodu karistuseks määrami-
sega esilõnile. Trahviroodu saadeti mind
mõõdunud suvel, 20. juunil ja juba 24. juu-
nil olin esilõnile. Seal saadeti meid 18. juu-
nil rünnakule ning samal õhtul jooksin koos
kolme kaaslasega üle sakslaste poole. Järg-
misel hommikul jooksis üle veel 6 eestlast
samast roodust. Pärast ülejooksmist asusin
kohe teenistusse saksa sõjaväkke, kus olen
ka praegu.

Mõõdunud suvel viibisin ka ühes rinde-
taguses kolhoosis, mis oli võrdlemisi suur.
Seal olid kõik mehed 16— 60 aastani mo-
biliseeritud ja samuti ka suur osa samaea-
listest naistest. Põllutööd tuli seega sooritada
allesjäänud lastel ja vanakestel. Seal olid põl-
dud juba eelmisel aastal jäänud külvamata
jõu puudusel, mispärast valitses külaliski
terav nälg. Kevadel kaevasis lapsed lübi-
daga osa põllust üles ja külvasis maha
vähemal määral allesjäänud odraseemet ja
kartuleid. Muidugi keegelt suurem osa põl-
lust oli täiesti söödud. Kolhoosis oli ka kaks
viletsat hobust. Missugust saaki selle kol-
hoosi elanikud said mõõdunud sügisel oma
põldudel, võib juba arvata ning tõenäoli-
selt vaatavad nad juba praegu vastu tera-
vale näljale.

Kolhoosis oli küll ka kolm meest, kuid
neist üks oli NKVD kohapealse ametnik ja
kaks invaliid, kelledest ühtegi ei polnud.
Kogu kolhoosi peale oli vaid üks kaev, mis
on tavaline nähtus Nõukogude Liidus ning
seega sõnnitas ka vee hankimine suuri ras-
kusi.

Mis puutub rongide liiklemises, siis toi-
mub see juba sõja algpäästet ilma korrate.
Ka reisirongid koosnevad ainult kaubavagu-
nites ja neil valitseb, ikka määratu tung.
Harilikult on kõik piletita sõitjad, kes kasu-
tavad edasipääsuks kas või vedureid, kui
ainult sinna veel mahub. Vedurijuhiks
on aga pea eranditult naised.

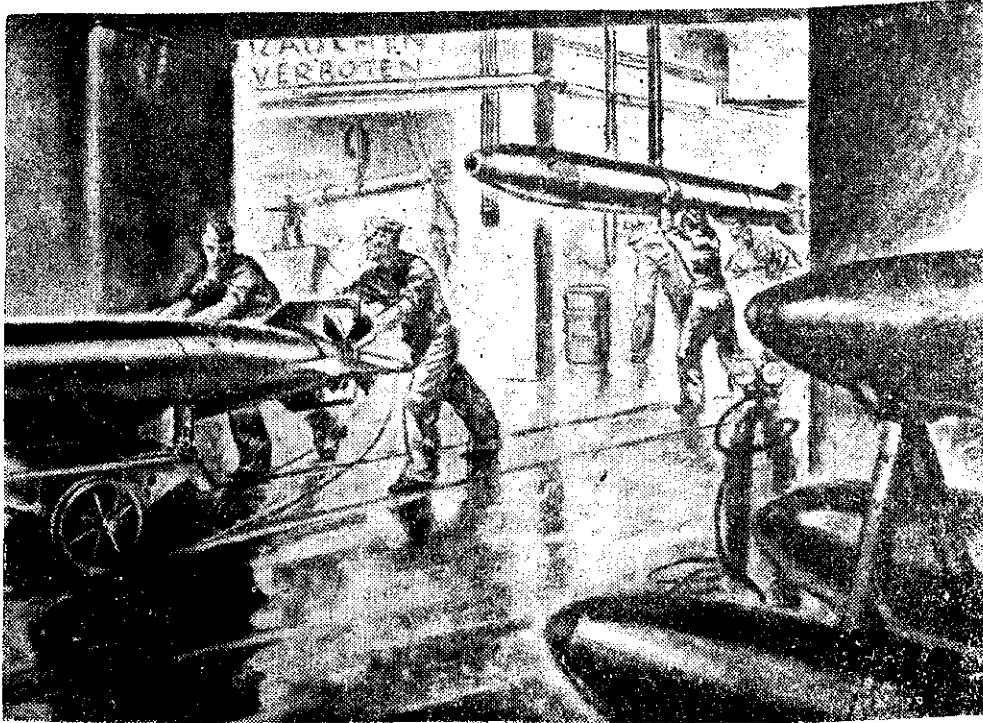
Punaväes tuleb ette otse kohutavalt var-
gusi, eriti mis puutub ladudes. See algab
juba armees ladudest ning jätkub samal
määral ka allüksustes. Seda ei suuda pidur-
dada ka kõvad karistused ja mahalaaskmised.

Ka on kohutavalt levinud vargused
noorsoos. Selle kohta oleks näitena tuua
juhtumit veel sellest ajast, kui alles olime
teel Nõukogude Liitu ega poind teadlikult
seal valitsevast olukorrast. Ühes jaamas
läksin kaaslasega jaama einelauda teed joo-
ma. Sinna minnes hoiaas. veel mind kaasa-
lane, et oleksin ettevaatlik oma rahakotiga,
sest tema kuulmist mõõda olevat vargusi
jaamades tohtut arvul. Eks siis boisisin
tasaku rahakotist, kättega kinni, et mitte
viimasest rahatagavarast ilma jääda.

Suure trüümiega saime lõpuks leiti ette
ja asusime lüppima leiget teed. Kui siis aga
asusime arvet tasuma, leidis kaaslane, et
kui olime teed rüübanud, oli läinud kadu-
ma tema rahakott viimase rahega, mis oli
pükste tagumises taskus mantli all. See oli
ka nii osavasti ära võetud, et kaaslase pol-
nud vähematki märkanud. Ümber vaadates
nägime veel vaid, kuidas umbes 10-aastane
poisike, viimseini närides, vilksatas läbi ja-
mahoone ukse välja, ise heites veel meie
poole kahtlase pilgu. Järgi jooksmine enam
tagajärgi ei annud, sest poisike oli suutnud
juba kaduda rahvamurdu.

Kord Kolomna jaamas läksin samuti einelau-
da teed jooma ja võtsin kassa laevatuksi.
See asus minu kõrval, leti peal. Ainult het-
keks heitsin pilgu ukse poole, et vaadata,
kes sinna tulevad, kui märkasin, et leib oli
kadunud, otsekui mustakõnniku trügika.
Ja seda ei saanudki enam kätte.

Nõukogude Liidu elust on jäänud veel
teravat meelde, et silmapaistvat eesõigus-
tatud klassi moodustavad juudid. Need ka-
satavad kõiki eesõigusi, mis seal iganes
võimalik on anda. Rongides sõidavad oma-

Torpedoruumi ühes Atlandi loetuspunkti punktis. (PK-joonis Javrenz-Alt.)

Eestlased Ilmjärve tõrjevõitlusis

14-da jaanuari varajane hommikutund.
Kellaosutid näitavad 04.50. Kes suudab v-
kompani veel T-külas vastu pidada? Kaks
lainet ründavad bolševikke, ent uude ründavat
tagasi lööb, ent uude ründavat lained lä-
henevad taas. Bolševikud üritavad läbimur-
ret 4-5 km lauses massihelik. Külmutud
Ilmeni läänekallas mustab langenud bolševi-
ke, kuid vaenlase reservid ei äri lõppevat.
Niikaugele kui ulatub tõdema palja silmaga
hommikusse piimjas udus, mustab kõikjal
järve pind untest ründavatest jõukudest.
Jäika kilega lähenevad nad meeler-meetril,
püsti, venival sammul. Meie relvad teevad
kohutavat hävitusööd vaenlase ridades,
kuid tekkivad lõhed täituvad silmapilkselt
uite tagant trügivate massidega. V-kompa-
ni ei suuda enam jalavärelvade vastu pi-
dada vaenlase ründava diviisi. Tahtma-
toit tuleb taanduda pool kilomeetrit taha-
poole R. külla, et koonduda uueks vastupa-
nuks.

Mehed tolistavad hullumeelse ägedusega
juba kaevikuise juuva laivini sekka. All-
ohvitser R. on kerge-miinipilduja ammugi
tulistatud viimase miini. Raevunult haar-
ab ta lõpuks oma miinipilduja ja viirtab
sellega pähe esimesele ülekaevikuks tun-
givale bolševikule... pursustatud kolbaga
veereb see alla kaevikuvalilt. Kohati on
mehed juba vihases läbivõitluses, joobnud
ja lärmitevate bolševikega. Pakitõlem O. tu-
listab põstkolupildujad surmavast kuulvi-
hke, varjates end paki terase kiibi taga.
Ta ei taha lahkuda oma lemmikust, mille
torn alles ääri sülitas välja viimase mürsu.
O. laeb pakki kassassurma oma paki kõrval.
Ilma paanika, korrapäraste hüpetega
taanduvad meie vabatahtlikud — Eesti pa-
taljoniõde surematud sõdurid, ülevõimu ees.
Kallike lähedat bolševikele maksma need
mõned meetrid viletsat Sarmatit pinda,
mida katavad tihedalt ta enese laipude vi-
nad. Siin esineb bolševike vastas — eesti
kuulsusriks raudne vabatahtlik.

ette vagunites ja täiesti lahedalt. Sõidavad
autodega ja nagu paistab ei pruugi tunda
ka toiduraskusi. Neil on kõik võimalik.

Võiks veel lisada, et eesti diviisil antak-
se välja ka oma „jaleht“, milles tuakse
ära kõik korraldused. Üldiselt koosneb see
peamiselt ametlikest teadetest. Toime-
tajaks on Tallinnast pärit juut Aisenstadt,
kellel paistab olevat üldse suur usaldus
Nõukogude võimu juures.

Üldse on jäänud üle 2 aasta vältanud
viimimisest Nõukogude Liidus kõige kibe-
damad mälestused. Et siiski suutsin seal
pääseda, paistab küll haruldase imena, lõ-
petab oma jutu õnnelombel kodumaale
tagasi jõudnud mees.

Meie mehi seirab vaatamata vaenlase to-
butule ülekaale, siiski õnn. Ainult üksi-
kuid haavatud esineb. Kiiresti transportee-
ritakse nad tagapoole. Püarsilmi suruvad
haavatud mahajäijate kätt, nütü d ei taha
silt keegi lahkuda! Nüüd mil avaneb võit-
malus kätte tasuda bolševikele, meie rüü-
tatud koduma ja mõrvatud rahvuskaslaate
eest, nüüd, mil võib vastata bolševike
„päästamisele“ relvaga — ei taha keegi pu-
nuda rind-rinna kõrval võitluse sõprade-
võitluskaslaate seast. Seda tunnevad kõik
mehed võitluses elu ja surmale rindluses.

Kella osutid on juba 09.00-le. Udu ja
somp aina tiheneb. Idast puhub viige tuul.
Ümbruskonna küllades põlevad üksikud ma-
jal lohtidena, tulistamine harvneb. Ajuti
koostab kõrvu vaenlase haavatute üdini tun-
givad oiged — need haavatud el abista
keegi, küllap kevadine suurveel kõik laibad
koristab! Senika varjab tuisk nad oma vai-
kivases hõlma.

R külla taandunud saab V-kompani
uuesti vastupanule. Saabub laskemoona ja
värsked abijõud teistest eesti kompani-
dest. Esialgu paletung vaibub, olukord
nõib veidi selgumata. Vaenlane on ka meie
parempoolsete naabrite juures läbimurde
saavutanud tugevate jõududega. Nähtavasti
veab ta nüüd üle järve uusi reserve, et loo-
dud läbimurret süvendada. Õnneks jää siiski
järvel veel niivõrd nõrk, et see ei kannata
tandike ja raskemate relvade ületoomist.
Ka lennutegevuseks on ilm ebasoosne, niisi-
gi — inimesed peavad tähta puuduvate
sõjamasinate asendil. Korraga kuulub järvelt
tugevat mootorimüra. Tähebänd — ikkagi
tandik! Laure teeb siiski kindlaks, et need
on vaenlase mootorpaadid, mis veavad lask-
moona ja jalaväe — saaterelvi kandakinni-
tanud vaenlasele.

Mõõdub tund vastastikkü ägedat tulista-
mist. Siis paiskub uuesti esile vaenlase
massihelik, püüdes R. külla haarata ka
küllalt. Võimatu on arvata vaenlase arvu-
list suurt, kuna kogu silmapiir mustab
inimene-inimeses kinni. Meeleheitlikult kai-
seb kätptäisi eestlasi R. külla poolsõõri ku-
julises haardes. Loomalik hurjätamine kajab
üle lumiste väljade, summutades hetkeks
isegi põrguliku lahingumüra. Meenutades
vähnevast musta loht, ligineb bolševike
mitmeliseline ahelik, aeglaselt, kuid kind-
lat. Meie vihaste kuuli- ja miinipildujate
tuld rabab loogudes maha esimesi ridasid,
ent sellest ei piisa tohtu maei tõrjumiseks.
Haavatuid kaasavõttes taanduvad meie sur-
mapälgavad vabatahtlikud viimaks R. küllast
üle lageda mõnesajameetrilise oru R. sõsar-
külla.

Siia on vahepeal saabunud appi meie ük-
susele tugevad abijõud. Rünakkahurid ja

Virumaal kingiti sõjaväele hobune

Rakverest saabunud teatel mõõdus
Virumaal mobilisatsiooniteostamise esi-
mene päev üldiselt normaalselt. Vastu-
võtupunktidesse ilmunud mehed olid
heas meeleolus ja paljud avaldasid tahet
võimalikult kiiresti pääseda rindele ko-
dumaa kaitseks.

Ühisele võitlusele kaasaaitamiseks on
paljud kodanikud toonud kokku ane-
tusi sõjaväele. Esimene annetaja Viru-
maal oli põllumees Joosep Mathiesen,
kes kinkis Omakaitse kaudu sõjaväele
hobuse.

Kantaatide võitluse tähtaeg pikendatakse

„Kalevipoja“ teemadel loodavate kan-
taatide võitluse tähtaeg, mis esialgselt
oli määratud 15. jaanuariks s. a., on
edasi lükatud 1. maini s. a. Kantaatide
käskkirjad tulevad esitada Eesti Laulu-
lale Liidule, Tallinn, Estonia pst. 11.

Uutele sõdurilauludele luuakse viise

Uute sõdurilaulude võitlusel paremaks
tunnustatud lauluteksteid 1 valmisk 10 luu-
tusega on saadatud heiloojale viiseid
loomiseks. Viiseid esitamise tähtjaks oli
määratud 15. veebruar, kuid juba nüüd on
saabunud Eesti Lauljate Liidule viise mit-
meit heiloojalt. Viiseid esitamine on võit-
maldatud ka kõigile teistele, milleks laulu-
teksteid saamiseks tuleb pöörduda Eesti
Lauljate Liidu poole, Tallinn, Estonia pst. 11.
Uute sõdurilaulude hankimine ei lõpe 15.
veebruari, vaid nii tekate kui ka viise võet-
akse vastu ka edaspidi, kuna uute sõduri-
laulude hankimine ei toimu „piiratud võit-
luse“, vaid aktiivse korras omandamise teel.
Viis peab olema marsitaktis ja rütmikas,
meloodiliselt voolav ja kergesti meelejääv,
häälelatuselt sobiv ning seatud kahele
häälele.

kerget tankid on kohal läbimurru rii-
vite-
mises. Diviisilem isiklikult kuulab ette-
kandeid olukorast ja selgitab vasturinnaku
kava. Jõudude vaheldora on tulnud loote-
riks pööre. Meeste ülepungatutud nõgudele
ilmut tasane rõõmus naeratus.

Vaenlane on peatuma jäänud põlevaas R-i.
Nähtavasti rüüstavad nad terveksjäänud
maju. Küllalt paletungivad massid aga lii-
guvad otsesunna R. sõsarikülle, tahes ka
seda ümber haarata. Vaevaleielt tammuvad
bolševikud sügavas lumes. Nüüd nad „või-
vad tulla, sest nad ei pähke kunagi külla,
ega ka sinna tagasi, kust nad tulid.

Rünakkahurid asuvad laskeseadise
majade vahele. Pakid ja rasked miinipildu-
jad ootavad tulistamiskäsklusi — lähemalt
minutitl võivad silmad näha koledat vaa-
tepilli. Veel korra-aks kajab nende joobnud
kõrdest kähisev „hurra... Siia pääseb
lahi meie kohutavajõuline tulerull. Vaen-
lase massihelik, sõna tõaises mõttes kias-
takse tükikide — hakklihana... Tankide,
pakide ja miinipildujate koondatud tule.
Sää, kus ääri veel lainetas vaenlase inim-
mase lamavad mõne minuti mõõdudes pu-
rustatud inimilialademed. Valge lumi muu-
tub verevaks, — sõda ei tunne halastust!
Üksikute järelijäänute eluküünlad kustuvad
meie vabatahtlike kuulirahes, kes asuvad
vasturinnakule loovutatud küllade tagasivalu-
tamiseks.

Vahepeal on saabunud õhtu. Sajab ker-
get lumehärmatist. Tulikahude hõõguval
kumal kaevuvad meie vabatahtlikud R. kü-
la eelsele lagedale väljale lumme ja jätku-
nud maasse. Vasturünak katkestatakse,
õnneks tuleb asuda kaitsele. Kaugemalt
alustavad kahurid tulistama vaenlase järe-
levoonkreid. Jääb oodata hommikut.

15-da jaanuari hommik saabub selge ja
külm. Esimese tervituseks kostab kaugele
taevavõlvilt lumes kangestunud meeste
stukade metalline müra. Teraslinnud asu-
vad pommitama vaenlase väekoondisi, kes
õkakte all hülindud üle jää „Raholikult roni-
vad mitn „Tigrit“ läbi eedeleva lume. Vaen-
lase läbimurd ilmeni kaldal riiivistatakse,
hävituslahing jätkub... Hy.

TÕDE BANDIITIDE KOHTA

TÕSIOLUDE ARUANNE

Üks Ukraina bandiitide staabi vangi
langenud ohvitser seletas ülekuulamisel
tõsiasju, mis heidavad valgust vene
bandiitidesõja olemusse ja organisatsio-
oni.

Me toome selle aruande ülekuula-
misprotokollis vormis ja jätame selle
lugejale teha oma otsus nendest kap-
ten; Russanovi kaineetist andmetest.

Isikud: Ülekuulamist teostav ohvit-
ser, üks saksa kolonel ja kapten Alek-
sander Dimitrijewits Russanov. Küsi-
muse peale tema teenistuskraadi kohta
seletab kapten Russanov: „Alates juu-
nist 1942 olin ma eriliste ülesannete
adjutant kindralkolonel Strekatši juu-
res, kes oli Ukraina bandiitide liiku-
mise juht. Aprillist 1943 Ukraina ban-
diitiliikumise kindralstaabi esindajaks.“

Koloneli küsimus: „Milliste olukor-
dade juures te vangi sattusite?“ „Ma
sain käsu nr. 180 ülemjuhatajalt 3
partisanide üksust ühendada ja Kono-
tep-Bahmatš-Gluhhevo piirkonda viia.
13. mail olid mulle usaldatud üksused
ühendatud ja määratud suunas teele
saadetud. Aga selles piirkonnas sattui-
me me saksa üksustele ja meid pu-
rustati. Mina sattusin vangi.“

KINDRALKOLONEL JA TŠEKAINKVI- SITSIOONI MEISTER

Kapten Russanovilt nõutakse nüüd
kõigepealt andmeid ukraina bandiitide
liikumise staabiülema kohta.

„Ma tunnen kindralkolonel Strokatši
väga hästi, tundsin teda juba enne.
Timofei Amfrosijewits Strokatš on pu-
naarmee aktiivne komandant ja teenib
sellel kohal juba vahetpidamatult 1919
aastast peale. Kuni sõja puhkemiseni

oli ta NKVD piirivägede juures mitme-
sugustes ametites. 1942. aastal määrati
ta rahvakomissari Beria käsuga peakor-
teri korraldusse ja Ukraina bandiitide-
liikumise juhiks. 1942. aasta detsemb-
ris ühendati ta riikliku julgeoleku 3.
järgu komissariks ja veebruaris kind-
ralkoloneliks. Strekatš oskas oma au-
toriteeti nii ülemate kui ka alamate
juures maksma panna. Stalin austas ja
armastas teda väga, rääkis temaga tihti
telefoni teel ja saatis temale kingi-
tusi. Oma alluvate vastu on ta kinnine.
Tal oli ebameeldivusi Hruštševiga, ku-
na ta 1942. aasta augustis oli mingisu-
gustel põhjustel juudid staabit kõrval-
danud. Hruštševi ja poliitbüroo vahele-
segamise tõttu on nüüd jällegi mitmed
juudid staabis. Ülekuulamist teostava
koloneli küsimus: „Strokatš on „niisil-
tšekist?“ „Jah, viimastel aastatel omas
ta kõrgeid kohti NKVD-s.“ „Ja NKVD-st
määrati ta otse bandiitiliikumise ju-
hiks?“ „Bandiitiliikumise juhtide hul-
gas on palju kaastöölisi NKVD-st.“

UKRAINA BANDIITILIIKUMISE STAAP

Millistest meestest koosneb Ukraina
bandiitiliikumise staap? Kapten Rus-
sanov tanneb neid kõiki isiklikult. Ta
mainib, et Ukraina staap mängib öieti
peaosas kogu nõukogude bandiitiliiku-
mises. Ta ei haara mitte ükski Ukrainat,
vaid ka teisi alasid, näitkeks Brjanski
metsti.

Kindralkolonel Strokatši asetäitja
on Moses Semjonovitš Spivak, kommu-
nistliku partei keskkomitee sekretär (ta
on nüüd ühendatud kindralmajoriks).
Ta ei ole sõjaväelane, vaid partei-
funktsionäär, kes aga tegi ruttu kar-

jääri „rahvavaenlaste“ avastamiseks.
1936. aastal oli ta vaid ühe piirkonna-
komissari sekretäriks Kiievis. Üks osav,
kaval inimene, keda kõik kardavad.

Päale mõningate erandite on kõik
bandiitide üksuste juhid kas endised
NKVD kaastöölised, kõrged parteitege-
lased, või punaarmee aktiivsed koman-
döörid. Suurimad populaarsust omab Kow-
pak, 60 aastane rauk, rahvuselt must-
lane, üks ebatavaliselt osav ja ilbe
isik. Ta oli juba kodusõja ajal bandii-
diks. Enne seda kauples ta hobustega.
Pärast revolutsiooni oli ta ühe külla-
nõukogu liikmeks ja ühe piirkonna
täitevkomitee esimeheks. Enne sõda
oli ta Putjawi linnanõukogu esimehe
asetäitjaks. Kowpak on kirjaoskamatu.
Viimase ajal sai ta kindralmajori
aukraadi.

„NÕUKOGUDE-LIITU KANGELANE“

Bandiitide juht Aleksander Saburov
oli enne sõda NKWD tuletoirje politruk
Kiievis. Tema vahvust ei saa salata,
aga tema karjäär bandiidina on rajatud
vaid inimeste petmisele, ebatavalisele
valetamisele. Kui ta 1941. aastal sisse
pirati, peitis ta end 9 mehega Brjanski
metsadesse. Tal oli raadiosaatejaam.
Samas metsas peitusid veel paljud tei-
sed väiksemad grupid, kes olid end
päästnud võitlusist saksa armeega. Sa-
burov kütlastas neid gruppe, kusjuures
ta end esitles Nõukogude Liidu rah-
vakomissari asetäitjana. Muidugi ohver-
dasid talupojad oma lambad tema auks,
põletati viina ja korraldati joominguid.
Saburov veenis väiksemate bandiitide
üksuste juhte temale teateid andma oma
võitlustegevusest, mida ta siis nende
nimel pidi edasi saatma Moskvasse, ku-
na ta omas transportitavat raadiosaat-
jat. Üksuste juhid andsid talle andmeid

oma tegude kohta. Saburov saatis need
aga oma nimel Moskvasse edasi. Sel-
lisel viisil omastas ta võraste teod ja
kuulsuse. Moskvas oldi temast arvamisel,
et ta võib korda saata imesid. Ta
ühendati kindralmajoriks ja „Nõukogude
Liidu kangelaseks“. Alles pärast avas-
tati, et Saburov oli petis ja valetaja,
sellest otsustati aga vaikida.

Tuntud bandiitide juht on kolonel-
leitnant Jemljutin, endine Kurski oblas-
ti NKWD juht. Kurski ja Orjoli piir-
konna elanikele on Jemljutini partisa-
ni küllalt tuntud. See on üks rõvli-
jõuk kes terroriseerib kohalikku elanik-
konda. Jemljutin ise on sadist, kes elab
ainult mõrvadele.

Kolonel Gudsenko oli varem ühe
soomusbrigaadi ülem. Tema üksus koos-
neb sõduritest, kes piirati sisse, kes
aga siiski suutsid end varjata Brjanski
metsades. Hiljem täideti tema üksused
mitmesuguste kriminaalsete elementide-
ga. Sussanov pidi ükskord isiklikult Gud-
senkot manitsema, et tema üksus on
liiga ebadistsiplineeritud ja oma rõvvi-
mistel ei pea mingit piiri. Gudsenko
vastas talle: „Kui ma oma inimestele
keelan teha seda, mida nad tahavad,
siis jooksevad nad kõik minema ja mi-
na jään üksi.“ Gudsenko on elanikkon-
nale painajaks.

SUNNIOOLISTE TEGEVUSSE- RAKENDAMINE

Tšernov on ühe bandiidiüksuse juht,
mis koostati Moskvas kurjategijatest, kes
olid mõistetud kinni 3 aastani. Neile
tehti ettepanek oma süü partisanüksus-
tes lunastada. Tšernov ise oli juba 2
korda bandiitismi pärast süüdi mõiste-
tud. Ta on hiiglaslikku kasvu ja peast
jalatallani tätoveeritud — tüüpiline kur-
jategija. See kurjategijast koosnev grupp

40 meest tugev, jäi veel pikemaks ajaks
Moskvasse Tšernoševi kasarmutusse ja
viis pealinna elanikkonna oma joomis-
tega ja pussitamisega meeleheittele.
Seal valiti ka Tšernov avalikuks valimi-
sel komandööriks. Siis viidi grupp sak-
sa liinidele. Grabšček, kes juhib
samasugust üksust ja on samasugune
tüüp nagu Tšernov, on varemalt kassa-
sid rõvinud ja kord isegi surma mõis-
tetud, milline otsus hiljem muudeti 10
aastaseks sunnitsõks. Moskva allilmas
omas ta nimetuse „Teravmägede valluta-
ja“. Tema „brigaad“ koosneb 120 me-
hest, on moodustatud samuti kurjategi-
jaist ja tegi Moskvas läbi pooleteisekuu-
lise õppeaja.

NÕUKOGUDE SUURUSED ALLILMA- PIDULIKUL BALLIL

Kui Tšernevi ja Grabščeki kurjate-
gijateüksused saksa liinide alla pidid saa-
detama, korraldati neile lahkimispidu.
Sellest võtsid osa järgmised tuntud isik-
ud: Konjets, Hruštšev, Gratsubha,
Pomarenko, Dimitrov, Wanda Wassileva-
ka, Strikatš ja palju teisi. Õhtu lõppe-
des ilmusid ka parteisekretär Štšerba-
kov ja „Nõukogude-Liidu kangelane“
Grizofubov. Viimased said ülesande viia
mõlemad grupid oma eskadrillide len-
nukitel saksa tagalasse. Saksa koloneli
imestavale küsimusele, mispärast kur-
jategijaid nii ametlikult austatakse ja
neile nii suuri lootusi pannakse, vastas
Russanov: „See on rahvas, kes on val-
mis igasuguseks häbitegudeks.“

Kolonel: „Kas Nõukogude valitsusel
on selge, et need kurjategijad koosne-
vad partisanid hakkavad rõövima ka
tsiviilelanikke?“ Järgneb.

JÄRVA TEATAJA Nr. 17.
Teisipäeval, 8. veebruaril 1944. a. Lhk 2

Villa toodi kokku rohkesti

Ülenormi kokkutoodava villa eest jätkatakse endiselt preemiapunktide andmist

Kohusliku villanormi täitmise tähtaeg käesoleval hooajal lõppes 31. jaanuaril.

Villa kokkuostu teostava Kaubandusliku Keskühisuse „Estonia“ andmeil toodi villa talupidajate poolt kokku kõigiti rahuldaval hulgal.

Eriti elav oli ülenormivilla kokkulek, kuna talupidajad sel puhul peale kindlaksmääratud hinna said veel tekstiilpunktide osaliseks. Iga 1 rmk. väärtuses müüdnud ülenormivilla eest anti lambakasvatatajale preemiaana 8 tekstiilpunkti.

Villanormi täitmisele mõjusid ergutavalt mitmesugused soodustused. Nii võis talupidaja, kes on villanormi täitnud, lasta endal normivaba villa vastavals ketrusvabrikus lõngaks ketrata.

Edasi on normi täitnud lambakasvatatajale võimaldatud rahvatöö korras normivabast villast lasta valmistada täisvillast, poolvillast ja kaltsvillast riiet, tekke jne. ning vilditöödustusi villte.

Hoolimata sellest, et villavastuvõtu tähtaeg on küll möödunud, jätkub niisuguste normi- kui ka ülenormivilla vastuvõtmine veel praegugi. Kuid need, kes oma villa nüüd kokkuostupunkti- deesse toovad, kus villamüügi tähtaeg lõppenud on, ei saa enam normivilla äraandmisel eespool tähendatud soodustuste osaliseks. Ülenormi toodud

villa eesti kehtivad soodustused edasi. Mis puutub kokkutoodud villa kvaliteeti, siis hinnatakse seda üldiselt heaks. Eriti head villa on toodud kokku ülenormivillana, kuna talupidajad siis annavad ära oma parima ja peatud villa, et saada rohkem tekstiilpunkte.

Talupidajale, kes müüdnud lina või ülenormivilla enne 1. detsembril 1943. a. (villa 1943. a. kevadpõhje normi alusel) ja kellele nende müükiide eest tekstiilpunktid omavalitsuse asutustel seni on välja andmata, antakse need välja K./K. „Estonia“ kokkuostukoh- tade poolt.

Valla- (linna-) valitsused saavad hiljemalt 15. veebruariks nimestikud K. K. „Estonia“ kokkuostukohadele, milledest nähtavad premeerimata müü- jate nimed ja müükide kogused, mille- de alusel tekstiilpunktide väljaandmine võib toimuda.

Vallavalitsused asetavad samaaeg- selt nimestikud vallamajja nähtavale kohale, milledest nähtub, missugusest kokkuostukohast keegi saadaolevaid tekstiilpunkte kätte saab. Punktide tuleb talupidajate poolt hiljemalt 15. märtsiks s. a. välja võtta. Selle tähtsaja möödudes kaob õigus saada tekstiil- punkte enne 1. detsembril 1943. a. toimunud müükide eest.

Sõlmitakse lepinguid tubakaistikutekasvatatajatega

Tubakaistikutekasvatamisel on kogu saagi kohta otsustav tähtsus, sellepärast on Tubakakasvatuse Keskus 1944. aastal asunud esimeses järjekorras kasvatatajate võrgu organiseerimisele.

Möödunud aastal oli tegelikult tubaka kasvupinnast 123 hektarist pool mahorka all. Nagu kahe aasta kogemused näidanud, on ehtsate tubakasortide saak suurem kui mahorka. Ka on ehttubakas kvaliteetilt parem. Sellel põhjusel on ettenähtud, et 1944. a. kavatsedud kasvatuspinnast 250 hektarist vähemalt 2/3 s. o. 170 hektaril peaks kasvatama ehttubakat. Mahorka kasvatamine on võimalik eesmine külvamisega soe- peenrale aprillikuu lõpul või isegi mai- kuul alul. Ehttubaka külv tuleb enne 20. aprilli teha soelava.

Ühele hektarile läheb keskmiselt 50.000 istikut. Kui väljalangemisprotsen- diks võtta 20% ja ka väikekasvatatajate tarvidus, siis on vaja 1944. a. kevadel kasvatada ümmarguselt 12 miljonit istiku- t. Ühel ruutmeetril lavapinnal võib kasvatada kuni 1500 istikut, järjestikult on vaja 8000 ruutmeetrit lavaklaasi. Rõõmustavalt on Tubakakasvatuse Kes-

kuse kasutusse üleandmisel 6000 ruut- meetrit klaasi ja 3000 ruutmeetrit on eelmisest aastast kasutamisel, siis klaa- sipuudus ei ole takistuseks tubakaisti- kute kasvatamisel.

Keskmiselt kasvatatakse ühe istikukas- vatataja 30.000 istikut. Seega on vaja 400 istikukasvatatajat. Möödunud aastal oli istikukasvatatajate arv 83. Uute istikukas- vatatajate võrgu organiseerimine toimub kohalike ja jaoskonnakonsulentide ja aiandusinsstruktorite kaasabil, kellel kohalikud olud ja isikud lähemalt tuntud, sest on vaja leida kasvatatajaid, kes oma tööst kerralikult teevad.

Kuna klaus ei ole määratud üheaas- taseks kasutamiseks, siis antakse seda nendele, kes kohustuvad ka eeloleval aastal tubakaistikut kasvatama. Peale klaasi võivad istikukasvatatajad Tubaka- kasvatuse Keskuse kaudu saada naelu lavakastide ehitamiseks. Iga 5000 istiku kohta saavad tubakaistikutkasvatatajad ühe preemiapunkti.

Möödunud aasta istikukasvatatajatest on 42 istikut juba lepingund 1944. aas- taks sõlminud kogusummas 2.200.000 tubakaistiku kasvatamiseks.

Ka eesti naisi haarab ühine võitlustahe

Kogu maal kajastub praegu ühine võit- lustahe. Sel ajal kui mehed teatavad end vastuvõtupunktides, avaldavad kümned tu- haanded eesti naised oma valmisolekut töö- tada odedena riideid ja haiglates, kududa ja õmmelda sõduritele.

Üks kolmapäeva kestel anti ERÜ tööja- gamispunkti Tallinna naistele kinnaste ja sokkide kudumiseks 100 kg lõnga. Tallinna koolinoored - tütarlapsed korraldavad iga päev ühiskodumisi. ERÜ õmblustöökoda annab välja õmbustööd haiglale jaoks. Juba palju koduseid perenaisi on käinud seal alnsa päeva kestel.

Need on vaid üksikud näited meie naiste ja noorte abistamistest. Iga päev kinnitab üha enam, et meie rahvas sel otustaval hetkel usus ja lootus- sa paremale tulevikule kannab ohvreid ja pingutusi läie kohusetunde ja tõsisusega.

Tõhus töö Karinu Maanaiste Seltsi vildivalmistamise kursusel

Karinu Maanaiste Seltsi korraldusel toi- munud vildivalmistamise kursuse kestel on- kordade sunniti ainult kaks päeva, 1.-3. veebruaril. Vaatamata lühikesele ajale andis kursus siiski ühtlasi tagajärge. Kur- susest võttis osa 30 inimest, kes kahepäeva jooksul valmistas 35-40 paari vilte. Kur- suse juhataja Põllomajanduse Keskvalitsuse konsulent prl. M. Mägi, kelle osavalt juhi-

misel omandati paari päevaga kasulik vildiv- almistamise oskus. Kursuse lühikesel lõpu- koosviibimisel tännati konsulenti südameilku- t.

Äksi koguduselt 1000 marga eest haavatud rindevõitlejate abistamiseks

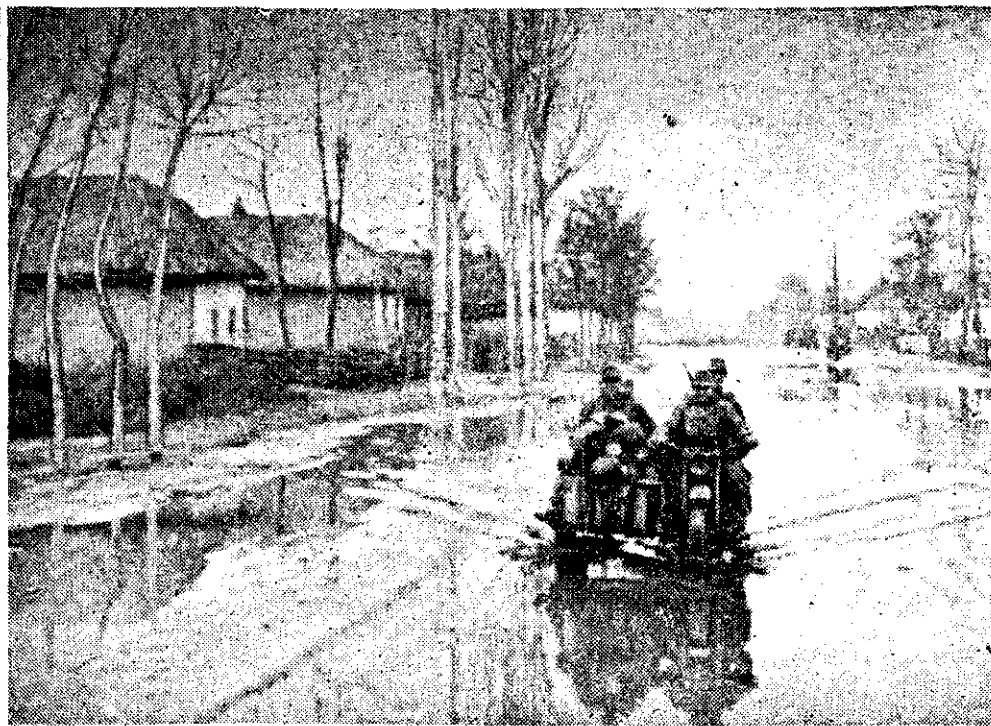
Äksi koguduse nõukogu on otsustanud annetada eesti haavatud rindevõitlejate abistamiseks ja nende meelelahutuse eest hoolitsemiseks 1000 marka. Summa mak- takse Tartu Peetri koguduse 2. pihtkonna haavatute hooldusringi kaudu. See an- netus on teine suurem toetus nimetatud koguduselt, sest ka möödunud aastal an- netas Äksi kogudus Jõhvi taleõnnetute abis- tamiseks 1000 marka.

Suri prof. dr. phil. K. Wilhelmson

Reede varahommikul suri Tartu üli- kooli sisehaiguste kliinikus Toomel ras- ke sisemise haiguse tagajärjel Tartu Ülikooli klassilise, eriti ladina filoloogia erakorraline professor dr. phil. Konstantin Wilhelmson.

Valgjärvel on teravilja norm täidetud 100 protsendilisel

Valgjärve vallas Võrumaa on teravilja kokkulek väga hea, kuna 30. jaanua- riks oli täidetud normid teravilja alal 100 protsendilisel. Sama hästi arenes Valgjär- vel ka linna- ja normaale täitmine, mida on kokku toodud 97% ulatuses.

Kohustustunne on suurem kui takistused. Pildil näeme saksa sõjaväelasi mootortal- tal lähistamas idas ülevõetud külavaheteed. (T.K. foto, sõjak. Scheerer, Wb.)

Normitajad saavad kütte- ja tarbepuid

Hüvituskava sihiks on põllumajandus- lise tootmise äratoojale anda eelis- tatud korras võimalus tarbepuude saamiseks. Selleks püütakse kogu aeg vastavate kaupade hulka suurendada ja teispoolt hüvilavate toodete arvu täiendada.

Nii tehti idala riigikomissari poolt korraldus, et põllumajanduslike toodete äratoojale antakse ka võimalus en- dale ise kütte ja tarbepuid raiuda. Sellekohased load antakse valla- või linnavalitsuse poolt preemiapähtede vastu. Üks niisugune luba annab õiguse raiuda 1 m³ küttepuid või 0,3 tihu- meetrit tarbepuitu ja selle eest tuleb anda üks preemiapunkt. Load on praegu trükkimisel. Need kehtivad 30. sep- tembrini 1944 ja neid ei tohi teisele isikule üle anda.

Põllumehel tuleb selle loaiga min- na metsade valitsusse või metskonda.

Tubaka, ujuvseebi ja pesu- pulbri müük 29. tootlusperi- oodil

Majandus- ja rahandusdirektori teatel müüakse eeloleval 29. tootlusperioodil kõi- gile tubakakaartide omajale kupong nr. 4 vastu 50 g tubakat, kosjuures kupong nr. 4 on kehtiv 7. veebruarist kuni 5. märtsini, s. t. kogu perioodi jooksul.

Samal perioodil müüakse kõigile 28.-33. tootlusperioodi tarbeainete äldkaartide liik A-VL ja A-T (värviit sinised) omajale ujuv- seebi kupongi „29“ vastu üks tükk ujuv- seepi ja pesupulbri kupongi „29“ vastu üks pakk ühtluspulbrit.

Ühtlasi pikendatakse 28.-33. tootlusperi- oodi tarbeainete äldkaartide liik A-VL ja A-T (värviit sinised) ujuvseebi ja pesupulbri ku- pongide „28“ ning liik B-VL ja B-T (värviit kollased) ujuvseebi kupongi nr. 1 ja pesu- pulbri kupongi nr. 4 kehtivust kuni ka. a. 1. märtsini.

EBAÕNNESTUNUD HUNDIJAHT

Elus on kord juba nii, et kui mida- gi kord halvasti hakkab kiskuma, siis pööret paremusele vaevalt niipea tuleb. Ja kui Soosauna popiskoha vana pere- mees Mikk sai laupäevaõhtul mõisast käsu hommikul Kõrgrabasse hundijaht- le minna, kihutas ta õige tugevalt. Ei lasta nüüd enam kallist lissanda hingam- isepäevagi pidada. Tõsi ta ju oli, et hundid liiga tegema kippusid. Ammuks see oli, kui Hobussaarel hunt isegi tup- pa tulnud. Asi oli juhtunud nii, et hom- mikul, kui vanamees ajku küttnud, jooks- nud koer järsku suure kisaga tuppa va- namee jalge ette ja hetk hiljem volksa- nud huntki üleukse sisse. Kahmanud siis vanamees ahjust paraja tuki ja äia- nud korra hundile vastu silmi, mispea- le see jalga lasknud. Ja teinekord Vi- dismäel tulnud võsaviilel karjasaada pörsastega emist kiusama. See olnud aga päris hakkaja siga; kogunud pörsad oma seljataha aianurka ja ise teinud hundile kurja kisa, kuni pererahvas appi jõudnud. Ja ammuks oli seegi, kui Mikul endal lammast varastati. Kes muu sedagi tegi, kui ikka hunt.

Soosauna Mikk mõistab väga hästi käsu tähtsust kui ta tõsiselt sammub sepipaja poole, unustades isegi, et on laupäevaõhtu.

Sepikoja kohmitseb Mikk veidike alasi ümber. Sepist ta siiski tegema ei hakka, otsib ainult väikesed rauatükke, millega homme võiks hunte lasta. Vist leiab ta neid siiski liig vähe, sest juba silmitses ta asjatundlikult vana lõhkist pada. Keeduriista sest niikui-nii enam ei saa, teab Mikk juba ammugi ja nüüd on paras juhus teda veel millekski kas-utada.

Kõheldes võtab Mikk suure haamri ja tõstab selle. Hetkeks siiski veel pea- tub käsi, just nagu kahju hakkas tal tollest vanast, tahmunud pajast. Oli see ju ta kaasarapada kui ta tuli kodu- väiks siia Soosaunale, ning paljugi kau- neid mälestusi on sellega seotud...

kus talle raikont määratakse. Kuna nüüd hüvitamist on veelgi laiendatud, saab hüvituspunkte ka kodulindude äratoomise eest. Et meie haavatutele ja pommitamise läbi kannatada saanu- tele muretseda vähimalt mugavamat magamisaset, alustatakse kodulindude- sulgede üldist kokkuvõtmist. ETK müü- gipunktid on kohustatud vastu võtma igasuguseid sulgi, millede eest müüale antakse hüvituspunkte. Müüja saab müügipunktid tunnistuse, mille põhjal asjaomane valla- või linnavalitsus pre- miapunktid välja arvestab ja preemia- tähed välja annab.

Nii tehakse pidevalt parandusi hü- vitusplaanis, et tootjaid kaasa tõmma- ta oma kohuseid täitma võitleva riide ja kodumaa varustamise ning haavatu- te vastu.

Päeva-pudemeid

1. Öhtul sai teatavaks mobilisatsioon ja see, et punane laviin on veerenud juba üsna meele külje alla. Perenaised aurutasid parajasti karsuslase vilte. Enne nii rõõmsad naised muutusid nüüd korraga vaikseks. Paljudel pidi minema poeg, mees, vend. Ent sellele vaatamata jätkati tööd hahekordse usinusega. „Jah, õpime nüüd hoolgema!“ võitis üks perenaine kokku kõikide mõtted. „Rinde- meestele on vaja soojas jalatseid!“

2. Mehed peavad minema oma kodumaad kaitsema. Mõnest perest isegi mõlemad — isa ja poeg.

Üksinda talujuhtaja perenaine aga ei kurda. „Parem künnan juba ise põliud, kui an- nan nad punastele!“ ütleb ta.

3. Kaks perenaist kohtusid. „Kas sa oled kunlnud?“ sosistas ühe. „Punased olevat juba Narva all, sellepärast neid mehegi võetakse!“

„Sa tävake, kui nad mitte meieni ei jõuaks!“ hädaldas teine. „Ma annaks viima- se looma laudast, kui see aitaks neid kinni pidada!“

Järgmisel päeval ilmus ajalehis rekviree- rimise korraldus.

„Jumal küll!“ nuttis siis sama perenaine. „Nad jäitavad ainult ühe hobuse talusse!“

4. Ühes teiste sõnumitega kuuldi ka, et riide vahetus läheduses seisvad maa- alad evakueeritakse. Tuntli kaasa inimestele, kes peavad jätma oma kodud ja otsima peavar- ju võõrsil. Räägiti ka sellest, et eestlased olevat nii ühteheidev rahvas, et keegi vlist oma rahvuskassali lageda taeva alla ei jätaks. Siis saabus teade, et evakueeritavaid paigutatakse ka meie valda. Ning juhtus siis, et paljude nende kõr- val, kes vabatahtlikult avaldasid soovi põ- genike majutamiseks, leidis ka selliseid, kel polnud ruumi, kel polnud lukke uste ees, kes kartis vargaid, kes tulikahju — seda kõike enne veel, kui evakueeritavad kohale jõudsidki!

5. Ja pilt ühest ametiasutisest, kuhu sõda- õõli ja ootamatult on saabunud suurem hulk lapsi ja naisi. Käib hooone askeldus, keedetakse ja jagatakse õst läbi teed... naerdes ja lõbusalt, väsimatult. Jah, mis sa teed — on siiski inimesi mitmesuguseid. Jot.

F. Kuhlbars

Sõjamehe ülemlaul

Kas kuulad, kuis pason meid hütab mäe peal? — Nüüd sõdamed rindu ja kõrgeist kõla hää! Kõli kangelast suur Jumal kaitseb ka; Kes kartlik on ning kahtleb, saab langema.

Kui pörguga ise me peaks võitlema, Ei karda me siiski, on õigus meiega! Käib lehviv lipp ja penneus vahvalt ees. Siis südikalt võib sammuda sõjamees.

Kõik vaenlase vägi, ta käigu vere sees, Ei saa enne võitu, kui langes viimne mees! Meil magusam on mullas magada, Kui võõra võitja välvides valvata.

Me seltsame tormis, kui kõrge kaljuküür, Ja kaitseme lippu, kui kõige kindlam müür. Me kaunist kroon on ilus isamaa; Ei vaprad vennad seda võ kaota!

Kogust „Kannel ja mõõk“.

tabab ta ju ise igal pool juures olla, sest mine sa nooremaid tea, teevad vii- mati veel midagi uisapäisa, nii et hunt võib põgenemagi pääseda.

Rabaserval on ees juba mõisakub- jaski, kes seab kütid kohtadele ja kaob siis ise ajajate poole.

Mikk istub lumisel mättal ja imeb kustunud piipu. Vilu tuul puhub läbi kauka kuni kontideni, võttes keha pä- ris lõdisema. Juba tüki aega kuulduv ajajate kära, kuid hundist pole veel näha midagi. Ridastikku lagedal raba- serval männijässide varjus istuvad tei- sedki kütid ja lõdisevad samuti, kuni...

... Kuni näevad kõik äkki, et hunt sõrgib otse Miku poole, ning näeb seda Mikk isegi, suunates püssi kärmelt tal- le vastu.

Hunt läheneb ja Mikk teeb laskmis- katse. Püss tõrjub. Tuleb kuuldavale väike „kurst“ ja uuesti tõstab kütt jonnakalt püssi. Hunt on juba üsna lä- hegal, kui viimaks kõlab pauk ja õhk täitub isesugusest tingimusest ja villi- nast, mida tekitavad Miku pajakillud. Hunt ehmuib sellest, pöördub ja jook- seb tagasi. Põikab siis laukasoonte va- hele, mis halvasti külmunud ning ei kannu inimest, ning sealt kaudu vii- maks ajajateringist hoopis välja.

Üpris õnnetu näib jahimees Mikk. Ta kaasküttidest aga pole seda märga- ta, sest Mikk vilistavad pajakillud ja õnnetu nägu tunduvad neile üsna nal- jakaina.

Kui Miku samm oli hommikul väga sõjakas ja julge, on see nüüd hoopis väsinud, sest ka jahimeheuhkus ei salli ebaõnnestumisi.

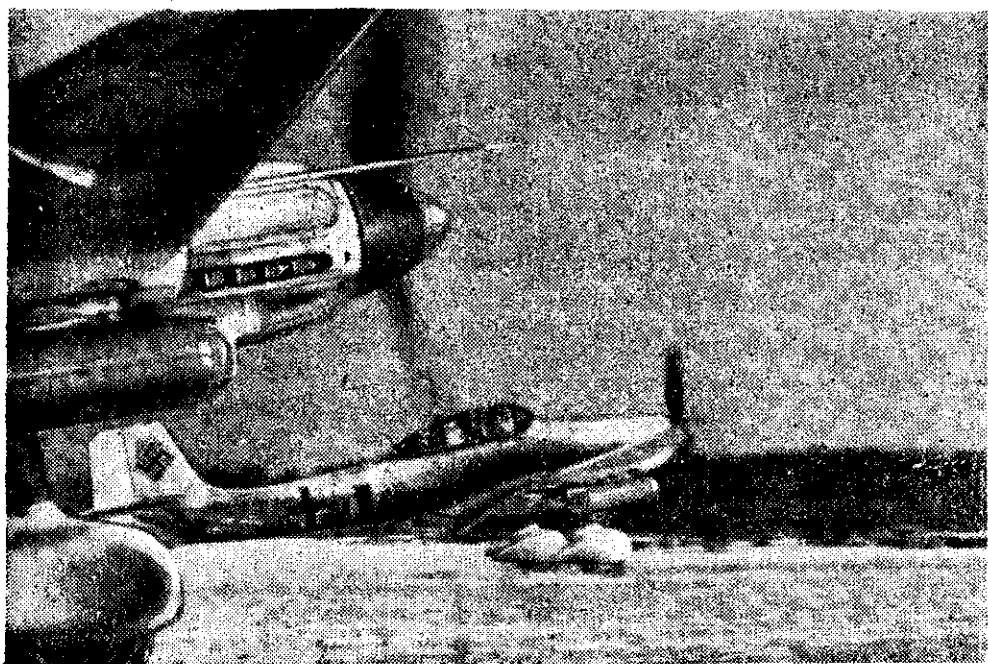
Õeldakse, et aeg parandab haavad. Nii paranes päevade möödudes Mikugi meeleolu. Uus järsk tujulangus tuli aga siis, kui ta ühel hommikul leidis, et hunt oli õõsi varastanud ta tubli koera.

O. E.

JÄRVA TEATAJA Nr. 17.

Teisipäeval, 8. veebruaril 1944.

Lhk. 3

Ida võitlusruumis. Stukad stardivad vaenulennuks.

Eestlaste relv raksab...

Eesti pataljoni 658. kuulsusrikkalt võitlusteedelt

Jälle on meil põhjust, nagu korduvalt varemgi, olla uhke oma sõdurite. Seetõttu vabrus on leidnud taas hindamist. Major Rebane juhtimisel olev Eesti pataljon 658, mis võitleb bolševismi vastu juba üle kahe aasta, on praegustes rasketes tõrjevõitlustes põhjalõiguse saanud kiitva hinnangu osaliseks ning tunnustust leidnud Führeri peakorteri poolt. See on suurim tunnustus, mis eesti sõdurile kunagi on osaks saanud idasõja lahinguis.

Eesti sõdur on eesti rahva mõtete ja soovide reaalse täitja. Ta on praeguses suure heitluses tegudega eesti rahva tuleviku kujundaja. Ikka ja jälle on ta tõendanud oma võitleja väärikust.

Kangelasteod, milliseid saadab rindel korda meie sõdur, ei ole anks mitte ainult sõdurile enesele, vaid selle aupaiste sõra on uhkeks tunnustuseks kogu meie rahvale.

Idapataljoni olid esimesed võitlejad-vabatahtlikud, kes haarasid relvad, et tasuda verevõla, mis punased barbarid meile jättis mõrvatute ja küüditatute näol. Nend, meie esimesed võitlejad, olid teadlikud, et enne ei ole juttu paremast ei õnnelikkumast tulevikust Eestis, kui enamuse on hävitatud. Nendele, esimestele võitlejatele, seltsisid hiljem teisedki eestlastest-relvakandjad ja eesti rahvas sai taas aktiivselt relvakandjaks rahvaks. Ning eesti rindevõitlejate tee kulges võidult võidule, millest silmapaistvam saavutus oli ülemjuhatusse tunnustus Eesti pataljonile 658. Major Rebane juhtimisel.

Führeri peakorteri poolt erilise tunnustuse osaliseks saanud Eesti pataljoni 658. ülem Major Alfons Rebane sündis 1908. aastal Valgamaal. Sõjalise hariduse omandas ta Eesti sõjakoolis. Kuni 1935 aastani teenis ta aktiivohvitserina autotankide rügemendis, misjärel nimetati kaitseleida Viljandi maakonna instruktoriga. Sellel kohal teenis ta seni kuni punane laine 1940. a. veeres üle kodumaal.

Kui saksa väed 1941. a. suvel vabastasid Eesti bolševikest ikkest, oli major Rebane üks esimesi eesti ohvitser, kes astus vabatahtlikuna võitlema idarindel. Võitlust on ta jätkanud pidevalt, olles algal kompaniitülem ning hiljem Eesti pataljoni 658. ülem.

Tema silmapaistva võitluse ja vahvuse eest on talle seni antatud kõrgema väejuhatuse poolt II ja I klassi Raudristid. Juba kompaniitülemana pälvis major Rebane silma. Juhtides suusakompaniid, mis väga edukalt võitles 1941/42 talvel partisaanidega ja tegutses hiljem Volhovi kitalas luurajaksena, pälvis major Rebane silmapaistvaid võimeid. Hilissuvel 1942 määrati major Rebane Eesti pataljoni 658. ülemaks,

millisel kohal ta lahingumehena on tulemusrikkalt ja vaprat võidelnud. Nii on pataljon major Rebase juhtimisel korduvalt tõrjunud lahinguis tagasi ülekaalukaid vaenlase jõude, tekitades sealjuures bolševikele suuri kaotusi.

Eesti pataljon 658 on vana rindepataljon, kellel on seljataga seeria raskeid lahinguid Leningradi ja Volhovi rindel. Nagu korduvalt varem, on pataljon taas tõendanud, et eesti sõdur on vapper võitleja, kes on anks oma rahvale. Eestlaste silmapaistvate lahingulistate võimete kohta lausub üks saksa sideohvitser, kes sellel kohal on teeninud pikemat aega Eesti pataljoni 658 juures, järgmist.

„Eesti sõdurid on väga vaprad ja head võitlejad. Nendega vaenlase vastu võideldes sain neist parimaid kogemusi. Väga kiitvaid otsuseid andsid eestlaste kohta korduvalt ka meie ülemused — diviisikomandörid ja kindralid, kes eesti vabatahtlike väga kõrgelt hindasid. Eestlased olid väga head kamaarid ja ma ei unusta ilalgi aegu, mil olin nendega rindel. Nad võitlesid hämmis kokkumattusega ja ilalgi ei annud end üheki eestlane minu pataljonist vaenlase kätte vangl.“

Eesti pataljoni 658. lahingulise vahvusest jutustab sama sideohvitser ühe episoodi. See puudutab ühe vaenlase rünnakuga üritust pataljonile mõõdunud aasta kevadel Leningradi rindel.

„Vaenlane oli rünnanud pataljoni üht kompaniid. Ta tuli terve pataljoniga peale aovalgel. Rünnak löödi eesti vabatahtlike poolt kiiresti tagasi. Vaenlase pataljoni rünnakud aga klammerdusid ülevaadet takistavasse võsastikku ei-kellegi-maal. Olles selle kindlaks teinud, tegi otsuseks rünnata vaenlase pataljoni rünnakuid. Tegiti otsuse teatavalt ohvitseridele ja alljuhtidele. Otsuskohe ruttas omal algatusel kokku mehi kõigist punktist ja lähemalt kaevikust, kes tahsid minna rünnakule. Vastulööki õnnestus nõnda, et vaenlase pataljoni ei päänud enam ükski mees tagasi.“

Ülaltoodud on ainult väike episoodide ühe kuulsusriika pataljoni rasketelt võitlusteedelt. Ent ta on ilmekas näiteks eesti poiste võitlusvõimeidest ja julgusest. Idapataljoni mehed on seisanud aastaid võitluste tules, vaadanud korduvalt surmale silma. Kuid kõik raskused ja lahingulised kogemused on kujundanud neist vaprad võitlejad, kes eriti nüüd, kolmandal sõjatalvel, seisavad raskemais lahinguis. Ja et nad oma kohust täidavad üha vapramalt, seda võime kogu kogu Saksa ülemjuhatus kiitva hinnangu põhjal. Eestlaste relv raksab...

Põhjalõiguse hävitatakse bolševike peidurgas. PK-Hoelt, Ati. (Wh.)

Narva-Jõesuus hävitati kaks Nõukogude pataljoni

Berlin, 4. 2. (DNB) Mõjuva tõendi oma vastupanujõust andsid Saksa väed Vitebski juures. Pärast rohkem kui kaks nädalat kestnud võitlustevahetust, mille kestel enamlased oma vägosiid ümber grupeerisid ja värskeid, puhkes nüüd teine tõrjelahing suurima ägedusega. Pärast seda kui vaenlane kesknädalal oma tagajärjete rünnakul loode pool Vitebskit rakendas võitluse peagu üksi jalaväge, tõi ta sõlme vastu neljapäeva tugevaid soomusüksusi kohale. Nendega alustas ta siis loode ja kagu pool linna pärast mitu tundi kestnud ettevalmistust neljapäeva hommikul rünnakut. Vaenlase massipänuke mõjal põikasid meie grenaderid mõlemas tulipunkti esialgu veidi kõrvale. Seejärel alustasid nad mõlemas kohas päeva jooksol suurilükkiväe ja tankitorjelaevade toetusel vasturünnakut.

Õhtuks oli nell. juba õnnestunud sisemurrokeht rüüstada ja rindelinud sulgeda. Võitluste kestel, mis vaenlasele olid eriti kaotusrikkad, hävitasid Tiger-tankid ja rasketankitorjalahurid olemasolevail andmeil ainult kogu pool Vitebskit üle 40 Nõukogude tanki. Loode pool sisemurruurumi hävitati samuti suur arv vaenlase tanke. Idarinde põhjaosas arenesid loode pool

linnjärve ja Narva lõigus uued rasked võitlused. Lääne pool Novgorodi vallutasid meie väed hoolimata vaenlase visast vastupanust mõne asula ja puhastasid ühe tähtsa raudteeliini vaenlasest.

Tudovo suunas etteulatava rindekaare loodeserval murdis üks meie võitlusgrupp, mis oli ajutiselt sisse piiratud, ida suunas läbi ja saavutas jälle ühenduse uneetkujudatud peavõitluslinnaga. Ka rindekaare sügavik on olukord stabiliseerunud tänu sõjajõudude ülemjuhatus teates märgitud 121. Ida-Preisit jalavädiviisi ja sellel piirkonnas võitlevate õhujõudude õhutorjelaevade visale vastupanule.

Vaenlase peamiselt pingutatud suundid Narva lõigule.

Narva jõe suudmes tuli vaenlane üle kinnikülmunud jõe ja tungis kahe pataljoniga Narva-Jõesuusse kaguossa. Kohalikul reservil alustasid otsekohe vasturünnakut ja hävitasid raskelt, osaliselt küllaltvaga peetud võitluses vaenlase jõud. Ka ida pool Narva linna alustatud vaenlase rünnak jäi tagajärjete, kuna aga juba kesknädalal lõuna pool Narva linna alustatud Saksa vasturünnak edusamme tegi ja sisemurruurukoha koomale surus. Ka Narva lõigus arenesid seega võitlused meie vägedele soodsalt.

Tsiviilelanikele või asemel suhkru

■ Põllumajanduse Keskvalitsuse juhataja poolt on avaldatud teadaanne 29. tootlusperioodi 1. tootlusnädalal — 7.13. veebruarini — tsiviilelanikkonnale antavate toiduainete kohta.

Maakauplustes antakse võid 0—5-a. väikelastele ja lastele kupongidel trükitud kogustes, lisakaartide omajale lisakaartidel märgitud kogustes ostulubadega vorm B ja kõigile neile, kellel turukorraldusvalitsuse korraldusel on võimaldatud igal juhul kätte saada kaardil trükitud elatustarbeainete kogused. Avalikes tootlustamisettevõtetes ning asutustes ja kaitiste kinniseis sõkklais võid ei anta.

Võirasva antakse linnades vahekorras 100 g võid võrdub 80 g võirasvale, ostulubadega vorm B, välja arvatud laste- ja raviasutustes ning pulmade, ristetee ja koosviibimiste puhul, avalikele tootlustamisettevõtteile ning asutustele ja kaitiste kinniseis sõkklais võid ei anta.

Võirasva antakse linnades vahekorras 100 g võid võrdub 80 g võirasvale, ostulubadega vorm B, välja arvatud laste- ja raviasutustes ning pulmade, ristetee ja koosviibimiste puhul, avalikele tootlustamisettevõtteile ning asutustele ja kaitiste kinniseis sõkklais võid ei anta.

Võit asemele antakse 29. tootlusperioodi 1. tootlusnädalal suhkru — 17-a. noortele ja 18-a. ning vanemale normaaltarbijale 29. tootlusperioodi 1. tootlusnädalal võikupongi vastu 180 g. Neile tarbijatele, kes on õigustatud saama võid või võirasva, ei ole suhkru müük võikupongide vastu lubatud. 18-a. ja vanemad tarbijad võivad suhkru osta ka ainult 199 g võikupongide vastu ning kasutada 80-g kuponge tootlustamisettevõtteis.

Lisaks sellele antakse 29. tootlusperioodi 1. tootlusperioodi 1. tootlusnädalal, lastele ja noortele kõrgis linnades 200 g juustukupongi „29-III-IV“ vastu aja eest 21. veebruarist kuni 5. märtsini.

AMETLIKUD TEATED

Ida-ala Riigikomisariaadi elumajanduse määruse teostamise MÄÄRUS 24. jaanuarist 1944. a.

Ida-ala Riigikomisariaadi elumajanduse määruse, 31. detsembrist 1942 (VBIRKO lk. 187, ABI. Reval 1943 lk. 379), § esimese (1) lõike ja § 17 alusel määrati Ida-ala Riigikomisariaadi nõusolekul ja kokkuleppel Julgusvõimevõtte Komandöri ja Kindraliga ja Sõjategevuse Põhja Piirkonna Juhatajaga teostada:

§ 1. Ida-ala Riigikomisariaadi elumajanduse määruse, 31. detsembrist 1942, § 3-8 kuuluvad kohaldamisele kogu Eesti Kindralikomisariaadi piirkonnas.

§ 2. Ida-ala Riigikomisariaadi elumajanduse määruse, 31. detsembrist 1942, § 9 teise (2) lõike sisaldav eeskiri ei tule kuni edaspidi kohaldamisel kohaldamisele sõjaväe poolt teostatud korterite, ruumide ja platside keelutamise suhtes.

§ 3. Käesolev määrus jõustub 30. jaanuaril 1944. a. Tallinnas, 24. jaanuaril 1944. Kindralikomisar Tallinnas ülesandel Mentzel

TEADAANNE majutuse- ja elumajanduse korraldamise kohta.

2. veebruarist 1944. Majutuspaikade valmisesseadmise määruse, 17. septembrist 1941 20. detsembrist 1943. muutmise määruse (VBIRKO, lk. 165), redaktsiooni- ja Ida-ala Riigikomisariaadi elumajanduse määruse, 31. detsembrist 1942 (VBIRKO, lk. 187, ABI. Reval 1943 lk. 379), alusel piirkonnakomisariadidele kuuluvad õigused kannan üle linna- ja vallavalitsustele.

§ 2. Käesolev teadaanne jõustub 3. veebruaril 1944. Tallinnas, 2. veebruaril 1944. Kindralikomisar Tallinnas Litzmann.

Korterite varumise määruse muutmise ja täiendamise MÄÄRUS 20. detsembrist 1943.

Okupeeritud ida-ala Riigiministri okupeeritud ida-alaalal õigustate andmise määruse, 21. veebruarist 1942 (VBIRKO lk. 11), § 2 alusel määrati kokkuleppel sõjavägede Juhatajaga Ida-ala ja Julgusvõimevõtte komandöri ja Kindraliga ja Sõjategevuse Põhja Piirkonna Juhatajaga ja sõjavägede Juhatajaga Eestis:

Artikkel I Korterite varumise määruse 17. septembrist 1941 (VBIRKO lk. 19) saab lisast nähtav redaktsiooni.

Artikkel II Teadaanne vajajate asutuste kohta 17. septembrist 1941 (VBIRKO lk. 20) ja korterite varumise määruse muutmise määruse 27. jaanuarist 1942 (VBIRKO lk. 16) kaotavad kehtivuse.

Artikkel III Käesolev määrus jõustub 1. jaanuaril 1944. Riias, 20. deta. 1943.

Ida-ala riigikomisar Ülesandel Burmeister

Teisipäeval, 8. veebruaril 1944. a. Lhk. 4. JARVA TEATAJA Nr. 17.

Kaitse ida vastu

Eestlased talvelahingus Leningradi ees

658. Eesti pataljoni sangarlik võitlus major Rebane juhtimisel ja ta austav esiletõstatmine sõjajõudude ülemjuhatus teates võeti kogu Eestis rõõmuga vastu. Peale selle kutsub eesti väedkuse vaprus ja selle tunnustamine kõiki kaasa järgima sellele eeskujule. Totaalse sõja ülesandid, mis haaravad ka ilusat ja vana kultuurimaad Eestit, tuleb täita rahva olemasolu ja vabaduse kaitseks kõigil aladel. Kes sellest aru ei saa, salub ohtu, et ta jääb väljaspoole rahvustervikut. Jälle kord on vaja asetada valvapoiste meie kultuuriraa põhjapiirile. Sajandeid on praegu elavate generatsioonide eelvanemad vaadanud ida poole ja ikka jälle stepidest väljajõrnavasid masse pidurandanud. Eestimaa saatus on olnud vaheldurikas, kuid alati on eestlastel õnnestunud enda omapära ja kultuuri hoida hävingu eest.

Kui vastane, kes 20 aastat kogus jõudu Euroopa kultuuri hävitamiseks, 1941. aastal sõratas oma kile Eesti järele, kui ta hakkas vääruslikumaid inimesi hävitama ja küüditama, haarasid eesti mehed relvad kätte. Nad ühinesid vabastajatega, ning enamlased löödi kaugele Eesti piiride taha. Nende meeste arv suurenes kahe ja poole aasta jooksul ja praegu seisavad nad saksa sõdurite kõrval soistes ja inimistes metsades oma kodumaa piiril ning loovutavad vastasele iga sammu mead ainult suurima verehinnaga eest.

Hästi väljaehitatud positsioonid olid idarinde põhjaosas selgrooke. Nende purustamiseks rakendasid enamlased eriti tugeva suurütkivõimega. Diviiside ja tankide arvutud bulgad pidid lõppeks saavutama läbimurru Läänemere juure, lõhestama siin võitlevad armeed ja tangihaardega üuesti vallutama Baltimaad. Moskva ja Teherani konverentsidel inglaste ja ameeriklaste poolt Stalinile ülesandud müügilepingut tahetakse nüüd teostada.

■ Saksa juhtimise poolt vastati üha tugevemale massipänukele elaste taktikaga. Seejuures on praeguse võitlusrumori seeloomuks, et sila vaenlast varitasevad suuremad ohud kui võib-olla idarinde lõunaosas. Rasket ja üllaskeet suurütkiväge, mida vaenlane kasutas sisemurruurumi avamiseks, ei ole soeas meesmaastikus võimalik kiiresti edasi viia. Kaitsejõud võivad seetõttu kõrvale hoida vaenlase kahuritulest ja vältida kaotusi,

kuna aga vastane on sunnitud aegardõvivaid ümbergrupeerimisi ja uusi vägede koondamisi ette võtma. Sama kehtib ka tankide kohta. Peale selle näib põhjalõigu maastik suuremate tankiüksuste operatsioonideks vähesobiv olevat.

Vastandina sellele on saksa väejuhatusel põhjalõiguse head ühendusvõimalused. Raudtee ja teedevõrgu tihedus ning headus soodustavad vägede liikumist, samuti ka võitlevate vägede varustamist. Need eeldused soodustavad siin elastest võitlusviisi paremini kui kuskil teises lõigus.

Nõukogude kindralid on küll aastate jooksul, kohates moodsat Saksa sõjapida- mist, nihastid taktikaliselt kui ka strateegiliselt õppinud, kuid siiski ei ole neil veel täiesti kriitilises olukorras õnnestunud ei taktika-iste abinõudega ega ka võitlusmeetodite muutmise abil tulla toime liikuva Saksa sõjameelivisiga. Ka sellele talvesõja ootustava järgus Leningradi ees, kui see ükskord lõpule jõuab, ilmneb kindlasti, et nime ja liinid, jõed ja koguni liikluskused näivad tähtsuse, võrreldes kogu sõjatalvel silmapaistvate tõsiasjaga: Saksa juhtimise üleolekuga ja tublide idavõitlejate surmapõlviga võitlusvõimega.

Major dr. Dähne

Avati kunsti talvenäitus Tallinnas

Laupäeval, 5. veebruaril toimus Tallinnas Kunstihoones kunsti talvenäituse avamine. Kunstihoone avarasse saalidesse oli talvenäituse avamise puhul kogunenud rohkesti külastusi, eesotsas Saksa tsiviilvalitsuse ja Eesti Omavalitsuse juhtivate ameti- kute, kunsti- ja kirjanduse inimesi ning kunstihuvilisi.

Kunstinäituse avas lühikese sõnavõetuga Haridusdirektori abi prof. dr. Vassr. Avamis- näitusele järgnes ringkäik näitusel, kus külastatud tutvusid näitusel väljapandud teos- tega.

Käesolev talvenäitus on järjekordne näitus igaaastaste kunstinäituste sarjas, mille avamine erakordsete aegade tõttu on mõõ- dunud aasta sügiselt nihkunud talvele.

Tänavavõitluses sunnitakse alistuma üksikud majad. PK-Scheffler, Ati. (Wb.)

RAADIO

KOLMAPÄEV, 9. VEEB RUAR 1944.

5.00 Saade saksa sõjaväele. 6.15 Päeva- uudised. 6.30 Hommikukontsert (ülel.) 7.00 Päevauudised saksa keeles. 7.15 Hommi- kukontsert (ülel. Berliinist) 8.00 Heliplaidid. 8.30 Hommikuhardus: „Uus jõud“. 8.45 Pä- vauudised. 9.00 Päevauudised saksa keeles. 9.10 Landesdienst Ostland. 9.25 Saatepauz. 11.30 Helleavad värvid (Ringhäälingu tantsu- kapell VI. Sapošnini juhata). 12.15 Päevauu- dised. 12.30 Päevauudised saksa keeles. 12.45 Lõunamuusika (Ringhäälingu tantsukapell VI. Sapošnini juhatusel ja (hpl.) 14.00 Pä- vauudised saksa keeles. 14.10 Landesdienst Ostland. 14.20 Kuidas see Telle meeldib (hpl.). 16.00 Muusika pärastlõunaks (hpl.) 16.45 Päevauudised. 17.00 Päevauudised ja saatekava ülevaade saksa keeles. 17.15 Südamed lähevad raskema. Rõõmus vestlus heliplaattidega. Koostanud: Artur Stiege. 18.00 „Filmi-kaameraga krookodilijahil“, Bengt Ber- gi raamatust „Kurgedega Afrikaas“. 18.15 Mõnusid tantsuväge (hpl.) 18.30 Aja kaja ja saatekava ülevaade. 19.00 Miina Härra lau- le. Helihoorja 80. sünnipäevaks (Kst.: Eesti Naistööd koor Ida Kahu juhtimisel). „Rau- dami“ segakoor Karl Leinuse juhatusel ja (solistid). 19.45 Poliitiline loeng (ülel., s. k.) 20.00 Päevauudised saksa keeles. 20.15 Saksa sõdurit tund (Kirev tund heliplaattidega). 21.00 Päevauudised. 21.15 Viimaks ometi! Taulendela kuuldemäng. Näitejuht: Gert Hel- bemäe (Helihoorjate 6. II 44. ngu.) 22.00 Päevauudised saksa keeles. Järgnevalt saate- lõpp.

NELJAPÄEV, 10. VEEB RUAR 1944.

5.00 Saade saksa sõjaväele. 6.15 Päeva- uudised. 6.30 Hommikukontsert (ülel.) 7.00 Päevauudised saksa keeles. 7.15 Kirev varahommik (hpl.). 8.30 Põllumeeste: Sea- kasvatusel sõjalukorras (Vaneminspektor Jakob Velitar). 8.45 Päevauudised. 9.00 Päevauudised saksa keeles. 9.10 Landesdienst Ostland. 9.25 Saatepauz. 11.30 Muusikaline ajaviide (hpl.). 12.15 Päevauudised. 12.30 Pä- vauudised saksa keeles. 12.45 Lõunamuusika (Ringhäälingu tantsukapell VI. Sapošnini juhatusel ja hpl.). Saate kannab üle ka Riia saatja. 14.00 Päevauudised saksa keeles. 14.10 Landesdienst Ostland. 14.20 Tantsu- visie Ringhäälingu tantsukapell VI. Sapoš- nini juhatusel). 15.30 Muusika pärastlõu- naks (hpl.) 16.45 Päevauudised. 17.00 Pä- vauudised ja saatekava ülevaade saksa keeles. 17.15 Armaatunud ooperihelidid (hpl.). 18.00 Mudilaste: „Jätkunäing Jossis“, looke väi- kesse Ati talvisest elust. 18.15. Meloodiad kinoorellil (hpl.). 18.30 Aja kaja ja saatekava ülevaade. 19.00 „Kojutulek“, Eduard Oja kantat. Kst.: Tallinna Meeslaulu seltsi koor ja Ringhäälingu suur orkester Alfred Karin- di juhatusel. („Estonia“ kontsertsaalist). 20.00 Päevauudised saksa keeles. 20.15 Eesti sõduritund (Instrumentaal- ja vokaalsolist). 21.00 Päevauudised. 21.15 Väike kontsert (hpl.) 22.00 Päevauudised saksa keeles. Järg- nevalt saate lõpp.

REDEE, 11. VEEB RUAR 1944.

5.00 Saade saksa sõjaväele. 6.15 Pä- vauudised. 6.30 Hommikukontsert (ülel.) 7.00 Päevauudised saksa keeles. 7.15 Hom- mikukontsert (ülel.) 8.00 Heliplaidid. 8.45 Päevauudised. 9.00 Pä- vauudised saksa keeles. 9.10 Landesdienst Ost- land. 9.25 Saatepauz. 11.30 Muusikaline per- petuum mobile (hpl.). 12.15 Päevauudised. 12.30 Päevauudised saksa keeles. 12.45 Lõ- namuusika. (Riia vabatahtlike rügemendi puhkpilliorkester Peter Banderst juhatusel, Riia ringhäälingu tantsukapell Arnolds Kor- nelise juhatusel ja hpl.) Ülek. Riist. 14.00 Päevauudised saksa keeles. 14.10 Lande-

Visa heitlus Lõuna-Itaalias. Maaväe mägi- kütid ronivad üles mööda järsku mäesi- na, et nende valduses olevat kõrgmikult tõhusalt võidelda orus asuvate inglaste vastu. (PK-foto: SS-sõjakirjas. King-Ati. Wb.)

dienst Ostland. 14.20 Rõõmus meloodia (hpl.) 15.00 Muusika pärastlõunaks (hpl.) 16.45 Päevauudised. 17.00 Päevauudised ja saate- kava ülevaade saksa keeles. 17.15 Orkestri- kontsert (Ringhäälingu suur orkester Olav Rootsi juhatusel). 18.00 Eesti keel ja laas (V. Mettus, saksa keeles). 18.15 Romantike laule (hpl.). 18.30 Aja kaja ja saatekava üle- vaade. 19.00 Poliitiline loeng (ülel., s. k.) 19.15 Rindereportaaž (ülel., saksa keeles). 19.30 Muusika (ülel.) 19.45 Poliitiline loeng (ülel., s. k.). 20.00 Päevauudised saksa keeles. 20.15 Sümfooniakontsert. Max Regner: Hille- variatsioonid (Ringhäälingu suur orkester Olav Rootsi juhatusel). 21.00 Päevauudised. 21.15 Eesriie üles! (hpl.) 22.00 Päevauudised saksa keeles. Järgnevalt saate lõpp.

Eesti parema tuleviku eest bolševismi vastu võidel- des suri lahingus saadud haavadesse

SS-Frw. Gren.

Kalju Pedaja

sünd. 21. 11. 24.

mälestavad Rügemendi ülem, juhid, alljuhid ja meeskond

VAHETAN 3. a. RUUNHOBUSE reaskilvi- masina või viljanijäta vastu. Teatada Paul Lohu, Kädva pag. Sonni pk. 8.

KAOTATUD elatistarbeainete kaardid 28. ja 29. periood kahele isikule ja osturaamatud Rudolf ja Angela Vent-el. Palutakse ära tuua ehk saata Paide politsei jaoskonda.

Normikõlbulik HOBUNE vahetada töökõl- buliku hobusega. Teateid saab Paides, Pärnu tn. 70—11.

Halli mantliriiet 2,75 meetrit vahetan kui- vade küttepude vastu. Pakkumised saata selle lehe talitusesse sõna „Küttepud“ all.

Soovin osta või kasutada võtta LAPSE- VANKRI. Teateid saab sil.